

ABONAMENTUL.

Pentru Monarhie:
Pe an 28 cor. $\frac{1}{2}$ an
14 cor. $\frac{1}{4}$ 7 cor.
Un număr 30 fileri.

□ □

Pentru străinătate:
Pe un an 32 coroane
 $\frac{1}{2}$ an 16 cor. $\frac{1}{4}$ an
8 coroane.

Unirea

INSERTIUNI.

Un șir garmond:
odată 84 fil., a doua
oară 72 fil., a treia
oară 60 fil.

□ □

Tot ce privește foaia
să se adreseze la Re-
dacțiunea și Admini-
strațiunea „Unirea”
în Blaj.

Foaie bisericească-politică. — Apare: Mercurea și Sâmbăta.

Prefaceri.

Evenimentele se precipită cu o celeritate atât de mare, încât abia le mai putem înregistra.

Germania a răspuns (și în numele Monarhiei noastre) afirmativ la cele trei întrebări puse de Wilson; răspunsul a fost primit în America cu adevărată bucurie, ca un presemn sigur al păcii.

Turcia a capitulat; trupele ententei își continuă ofenziva din sus de Niș; ofenziva trupelor anglo-americo-franceze continuă pe frontul de vest, în vreme ce Italia încă încearcă ofenziva, cu succes mai îndoielnic.

În Germania cancelarul a abdicat și s'vonuri tot mai declarate se aud despre limitarea puterii împăratului și despre democratizarea imperiului.

Singuriarele ungurești se plâng, că în mijlocul atâtor prefaceri, aici rămân la putere politicianii conzervativi, a căror vederi nu mai congruează cu vremile de azi, ce aduc surprize enorme în orice clipă. Ca un anahronism deplin, foile de azi semnalează probabila numire a contelei Apponyi, ca ministru prezident, în o vreme când Congresul socialiștilor din Budapesta, a cerut în Dumineca trecută, excluderea oligarhiei dela putere.

**

Ce facem noi, în fața situației?

„Drapelul” a avut multă dreptate, când a constatat, că evenimentele ne-au aflat nepregătiți. Vina nu e a noastră. Deoparte evenimentele s'au precipitat, în vremea din urmă, cu o repeziciune prea de tot mare; de alta, neavând nici libertatea cuvântului (în scris, graiu și adunări) nu ne-am putut declara în merit.

Auzim s'vonuri, că anumiți fruntași ai noștri ar fi avut întrevederi cu contele Károlyi și alții, dar toate

aceste — chiar dacă s'ar adevări — nu pot avea nici un caracter obligator pentru neamul nostru.

Fiecare fruntaș al nostru e în drept a conferă cu oricine, ca persoană privată.

Neamul nostru nu-l poate reprezenta însă nimeni, ci singur comitetul național.

Susținem ceea ce spuneam în numărul trecut, deci:

Să se recunoască existența de drept a partidului nostru național;

Să ni-se dea libertatea cuvântului în presă și întruniri; —

Și atunci ne vom declara și noi,

orice acțiune a sa, vorbește în numele guvernului și a poporului german.

Berlin, 12 Octomvrie 1918.

Dr. Solf,

secretar de externe al statului.

Manifestul regelui. Din cercurile politice bine informate s'a lansat știrea, că Maiestatea Sa în timpul mai scurt va da un manifest, în care va proclama dreptul de liberă dispoziție al tuturor popoarelor din Monarhie, atât din Austria, cât și din Ungaria. Manifestul va cuprinde și alte enunțțiuni de mare importanță.

Să nu pripim.

În legătură cu diferitele s'vonuri despre o înțelegere cu naționalitățile (incepând cu organele radicale „Világ” și „Népszava”, până la tiradele șoviniste ale d-lui Apáthi) reținem din partea finală a articolului de fond din „Drapelul”, ce ne-a sosit mai recent:

„Fără reprezentanți autorizați pentru marea problemă ce bate la ușă, fără cuvânt liber și fără dreptul indiscutabil de întrunire este totul ce se face numai un trist simulacru.

Pentru un popor de trei milioane sunt cei vre o 3—4 deputați, cari au străbătut la împlinire ca prin urechile acului în dietă, făcându-și datoria între împrejurări grele, prea puțin. Șfertul de milion de Români bucovineni este cu un mai mare număr de deputați proprii reprezentat în camera imperială vieneză, decât cele mai bine de trei milioane Români din Ungaria! Iar în municipii suntem de asemenea aproape anihilați, de nici glasul nu se mai resună din cele mai multe. Din corpurile reprezentative bisericești, gândite odinioară ca paladie, s'a făcut batjocură. Cu asemenea reprezentanți nu poate lua poporul român lec la masa înțelegerii dela popor la popor.

„Înțelegerile” și „tratativele”, despre cari se vorbește acum prin presă, sunt simple experimentari, de cari poporul român nu poate lua act.

Noi Români suntem gata, dar numai ca factor echivalent, să luăm parte la lucrările de înțelegere, ca oameni liberi și stăpâni pe voința proprie, lămurită în presă și la întruniri publice, libere și vestigherite de consecutele practice. Dar cu speculații conflictelor naționale nu vom să avem nimic comun. Aceștia trebuie să dispară de pe teren!”

Răspunsul Germaniei către Wilson.

Ca răspuns la întrebările prezidentului Statelor Unite, guvernul german declară următoarele:

Guvernul german a primit punctele, pe cari le-a fixat Wilson în declarația sa dela 8 Ianuarie și în cele de mai târziu, ca bază a păcii legale durabile. Ținta purparleurilor ce vor urmă este deci numai de a cădea de acord asupra aplicării practice a acestora. Guvernul german presupune, că și guvernele aliate cu Statele Unite, vor accepta ca bază de discuție enunțțiile lui Wilson.

Guvernul german în înțelegere cu guvernul austro-ungar se declară gata de a împlini proiectul de evacuare al prezidentului, pentru a obține armistițiul. Concrede prezidentului inițiativa de a conchemă comisia mixtă, a cărei îndatorire ar fi stabilirea convențiilor necesare la evacuare.

Actualul guvern german, care e responsabil, pentru pasul de pace, s'a format pe calea tratativelor, și în înțelegere cu majoritatea adunării imperiale. Bazându-se cancelarul german pe voința acestei majorități, în

Turcia a cerut pace separată. Agenția Reuter anunță, că Turcia s'a adresat prezidentului Wilson pentru intermedierea păcii.

Ziarul »Frankfurter Zeitung« anunță, că deodată cu schimbările efectuate în guvernul otoman, or să mai urmeze altele: o transformare radicală a guvernului turcesc. Noul ministru de externe Achmed Riza s'a declarat împotriva cooperării cu puterile ceentrale, luând adese în apărare pe armenii cei prigonți. E un declarat adict al Franței. Se conclud, cu siguranță, că armenii nu vor mai fi excluși, pe viitor, dela guvern.

O nouă istorie a bisericii române ardelen.*)

(Continuare.)

Dar să ne întorcem la Octoihul din 1557. Dsa scrie cum am văzut »amarătat altădată că la Brașov se tipăreau cărți românești încă din 1557«. Se vede, că a uitat cuprinsul notiței d. Bianu din volumul citat al Analelor Academiei române p. 17. Acolo se spune negru pe alb, că Nerva Hodoș »a avut norocul să găsească o carte de o însemnătate mare, anume: Octoih mic slavonesc tipărit de Oprea Logofătul și Diaconul Coresi la Brașov în 1557«. E vorba, deci nu de cărți românești, cum crede păr. Meteș, ci de cărți slavonești. De altfel autorul uită foarte ușor și de mulțea uită dela o pagină la alta. Așa d. p. la pagina 35 ne spune, că »Toți Români, cari se

*) Ștefan Meteș: »Istoria bisericii române și a vieții religioase a Românilor din Ardeal și Ungaria«. I. Până la 1700. Arad 1918. Prețul 10 cor.

aflau la nordul Dunării, până pela mijlocul veacului al XIV-lea se adresau pentru trebuințele lor religioase la episcopii din dreapta Dunării: din Silistra și Vidin«. La p. 38 însă uită ce a zis la p. 35 și afirmă că numai cei din sudul Ardealului mergeau la episcopii dela Dunăre, iar cei din părțile nordice la episcopii din Haliciu și mai ales uită că la p. 36 scrisese, că »de fapt Români din Ardeal și cei din jurul Carpaților au organizație bisericească cu mulți episcopi în frunte pe la începutul veacului al XIII-lea« și că prin urmare nu aveau lipsă să meargă pentru trebuințele sufletesti nici la Haliciu, nici la Silistra și Vidin. Dar uită și mai mult și anume la pag. 38 și retele 15—21, uită ce a scris la aceeași pagină și retele 1—4. Sirele 15—21 spune, că Români ardeleni neavând până la întemeierea mitropoliilor din Țara românească (1359) și Moldova (1392—1401) episcopii își trimiteau preoții la sfințire la episcopii dela Dunăre iar cei din nord la episcopii Haliciului. Șirele 1—4 însă scrie »e natural, că Români din Ardeal și Ungaria au avut și până în veacul XV o organizație episcopicească cu episcopi-canonici în frunte«. La pag. 43 scrie: »dela urmașii lui Sigismund: Ioan Hunyadi și regele Matia nu avem nici o poruncă, prin care să dispună persecuția Românilor ortodoxi«. Acelaș d. Meteș scrie la pag. 55: »Ioan Hunyadi dispune printr'o ordinațiune din 7 Februarie 1456, ca toți preoții sfințiți de episcopul Ioan (de Capha), la sfatul călugărului minorit Mihail Székely să treacă la legea romană, iar cei cari nu voiesc să fie expulzați de pe moșiile lui Hunyadi din Șoimuș, Deva și Hunedoara«. Prin urmare nu avem și totuș avem.

Dar nu contrazicerile acestea sunt partea cea mai slabă a cărții dlui Meteș, ci multele, prea multele greșeli de altă natură și prea multele afirmații luate din

vânt. Trecând preste cap. I—II, cari ar fi trebuit scrise cu mai multă rezervă și mai ales, cu mai multă modestie ne opriam la cap. III. În partea întâie a acestui capitol autorul se ocupă de »Influența bisericii răsăritene și a Românilor asupra încreștinării Ungurilor«, afirmând, (pag. 29) că Ungurii au primit creștinismul dela biserica Constantinopolitană și numai pe urmă determinați de motive politice s'au întors la cea latină. La pagina 31 ne spune, că Ungurii au fost îndemnați de Români să ia creștinismul în forme orientale. Chestia încreștinării Ungurilor are o literatură întreagă, pe care d. Meteș nu o cunoaște. Dar dintre istoricii și filologii moderni unguri singur doar Melich János mai admite o anumită influență a creștinismului oriental asupra Ungurilor. Melich spune: a görög egyháznak csak annyi sikerült, hogy az előkelőbbek közül néhány urat megtérített, a magyarság zöme azonban pogány maradt. A görög egyház térítése skertelen-ségének legfőbb, szerintem egyedüli oka a honfoglalás alkalmával történt területváltásban keresendő¹⁾. Maioritatea covârșitoare a istoricilor și filologilor unguri nu dă nici o importanță influinței bisericești asupra încreștinării neamului lor, deși privitor la originea misiunilor latini, cari l-au încreștinat părerile sunt diferite. Părerile istoricilor unguri moderni privitor la chestiunea aceasta se pot rezuma scurt și concis în răspunsurile lapidare ale lui Karácsonyi și Pauler. La întrebare: *Mi köze a görög egyháznak a magyarok megtérítéséhez?* Karácsonyi răspunde: *semmi*²⁾, iar Pauler: *es a válasz körülbélül helyes*³⁾. A aduce în spri-

¹⁾ »Nyelvtudományi közlemények XXXV, p. 155. fr. și Magyar nyelv VI, pp. 293—5.

²⁾ Kath. Szemle din 1900 p. 306.

³⁾ Századok XXXIV, p. 363—4.

FOITA.

Fără titlu.

— Icoane din zilele de azi. —

— Ei bine fraților! — ne zise de-a unăzi păr. protopop Florescu, intrând în casină și văzând adunați la masă pe vre-o 5—6 absolvenți de teologie. — ce vă pierdeți voi timpul aci? de ce nu vă însurați și sfințiți de preoți, ca să fiți folositori bisericii și neamului?

— Ne-am însură păr. protopope, răspunse prietinel Virgil, dar nu cunoaștem fete, că acum de când cu războiul, is rari petrecerile.

— Atâta pagubă! — răspunse el vesel, — veniți la mine, vă recomand eu fete, frumoase, bogate și inteligente, cum știu, că doriți voi ăștia, cari ați apucat să vă încurcați în centra.

— Atunci eu is eel dintâi, — adause prietinel

— Foarte bine, pe Sâmbătă dimineața te aștept. Duminecă și așa am o comisie în o comună învecinată, unde sunt două domnișoare drăguțe.

— Voi veni!

— Așadar te aștept.

— Vin de sigur. Și așa anul acesta n'am lipsit nici o zi dela oficiu, am să-mi cer un concediu de vre-o 2—3 săptămâni.

Și în mijlocul glumelor noastre Virgil ne părăsi, spre a începe cu preparativele...

Sâmbătă el sosi cu trenul de dimineața la dumbrăveni, prota îl așteptă.

— Mai nu credeam că-ți vei ținea cuvântul; voi, dacă apucați să vă dedați cu vieța de oraș, cu greu vă mai mișcați, parcă vă îngroziți de sate. Și noi aci avem lipsă de oameni, cari să muncească din greu, ales în aceste vremuri nespuse de critice. Câte primejdii nu amenință acum pe credincioși, te-ai înspăimântă să ți-le înșir, și chiar de aceea avem lipsă de suflete idealiste, cari să-și pună toate forțele pentru salvarea țării noastre. Mă bucur, că chiar tu te-ai nimerit să asculti de chemarea mea, pentru că am cele mai bune nădejdi în calitățile tale. Voi fi știind că am fost bun prietin cu fe iertat tatăl tău și aceasta încă mă îndeamnă să-mi dau silința, ca să-ți câștigi o soție potrivită.

— Îți mulțumesc foarte mult păr. protopope, dar eu deocamdată n'am să ies la sate; poate mai târziu.

— Iată, chiar cum am spus eu mai înainte.

— Să ierți, nu frica mă reține, de-a ieși la sate și a munci în mijlocul țaranilor,

dar am oficiu stabil, care promite să fie chiar potrivit pentru firea mea cam prea simțitoare.

— Fie! — zise el — vei vedea; domnișoarele, cărora te voiu prezentă mâne, au firi deosebite: una mai veselă, deschisă și ideală, cealaltă mai închisă, mai puțin comunicativă și aristocratică. Amândouă au creștere străină, n'au cercetat școli românești, căci rămase orfane de tată, mama lor, care le adeară, a preferit să le țină aproape de sine, deși la școli străine...

A doua zi după sf. liturgie prota cu Virgil plecară la Măgura în afaceri oficioase. Ajunseră pe la 11.

— Păr. Iosife, — zise prota preotului din sat, — până ce mai trece timpul, noi facem o vizită fam. Corbean.

— Tinerul cleric, — se mestecă în vorbă preoteasa, — are aripi, pe cari ar voi să și-le ardă?

— Nu doamnă, — reflectă Virgil roșind — o vizită nu aduce cu sine nici îndrăgostire cu atât mai puțin pețire. Adevărat, că sunt încă tinăr și ași putea să mă aprind ușor, dar cred, că mă voiu putea păzi.

Familia Corbean era foarte bine situată și locuia nu departe de casa parohială. Ea nu era de aci. Ei veniră aci ca arândași, dar ajutați de împrejurări, cumpărară pe vecie moșia, pe care o lucrară vreme îndelungată. În Măgura locuia văduva cu două fete, cea

ginul acestei teorii faptul, că pe timpul s. Ladislau (1077—95) erau mulți preoți catolici căsătoriți în Ungaria, pentru că biserica din Răsărit nu oprește decât căsătoria a doua a preoților, cum face d. Meteș la p. 30 e și ridicol și naiv. Preoți latini cu neveste se găseau atunci în întreaga lumea catolică.

La pag. 52 în notă spune cu multă hotărâre că faimosul document din 14 Maiu 1494 e »un falzificat«, deși documentul nu-i falzificat, lucru, pe care l-am mai spus odată indicând și locul unde se află originalul lui — dacă d. Meteș e curios îi pot servi cu amănunte — și deși dsa ne vorbește la pagina precedentă de egumenul mănăstirii Perilor, Ilarie, din 1494, care, la acest an, e amintit numai în documentul din 14 Maiu. La p. 157 ne spune despre vlădica bălgrădean Simion Stefan, că era scriitor »cu bun condei« pentru ca la p. 159 să-l numiască »un biet vlădică aproape necărturar«. La p. 178 zice, că »Sava Brancovici »intemeiază și sfințește la 1672 mănăstirea Moiseiului, ca peste câteva pagini și anume la p. 229 să spună, că mănăstirea Moiseiului »se amintește încă la 1612«. La p. 209 scrie că Sava Brancovici s'a năcut la 1620, ca la anul 1668 să-l numească »bătrânul vlădică (de 48 de ani!) al Românilor ardeleni«. La p. 226 ne spune, că în 26 Februarie 1669 Mihail Apafi confirmă două »chrisoave« unul alui Sigismund Rákoczy din 1608 și celalalt alui Gh. Rákoczy din 1643. Despre cel dintâiu zice, că e necunoscut, deși a vorbit despre el pe larg la p. 192 și deși se află publicat în »Arhivul« lui Cipariu la p. 609—10 iar diploma de confirmare alui Apafi în acelaș Arhiv p. 611—12. Strașnică memorie de istoric! La p. 292 zice, că Mănăstirea dela Sămbăta de jos a fost zidită

de boerul muntean Preda la 1657, la p. 298 însă spune, că e zidită de voievodul Constantin Brâncoveanu. La p. 318 scrie, că sinodul mare denumiă pe cei doi *protopopi*, cari însoțiau pe nou alesul vlădică în Țara românească la sfințire. Apoi îndată continuă: Dintre acești protopopi cunoaștem pe Staicu din Brașov, care a fost cu loasaf la 1682, apoi pe protopopul Opre și pe *popa* — deci sinodul nu denumiă doi *protopopi* — Șiicu tot din Șcheiul Brașovului cari au însoțit la sfințire în Iulie 1692 pe vlădica Teofil«.

Tot la p. 31 ne spune d. Meteș, că Româniile aveau o organizație națională cu cnezi-juzi și voievozi în frunte, cu scaune de judecată fiind oameni liberi cu moșie. *Toate acestea le-au păstrat până prin veacul al XIV-lea.* Afirmația e curioasă mai ales când vine dela un om, care anunță în gură mare lumii, că are lucrări cu titlul: *Istoria vieții economice a Românilor din Ardeal și Ungaria până la 1848, Documente privitoare la viața economică a Românilor din Ardeal* din care citează vol. III, *Contribuții noue privitoare la voevozii români din părțile ungurești* și mai ales *Situația agrară a Românilor de pe teritoriul cetăților regale-fiscale din Ardeal.* Orice cetitor laic fără fi autorul *in spe* al atâtor lucruri știe răsfoind cât de superficial colecția de documente Hurmuzachi, atât de accesibilă tuturor, că Româniile aveau cnezi și voevozi și după veacul al XIV-lea. De altfel autorul uită iarăși la pag. 184 afirmația dela p. 43. La pag. 184 scrie: *Organizația noastră națională cu voevozi și cnezi în fruntea poporului ni-s'a păstrat... până către mijlocul veacului XVIII.* Afirmația dela p. 32, că Ungurii, Săcuii și Sașii ardeleni și-ar fi luat organizația dela Români autohtoni e compromițătoare și mă mir, că în epoca acea-

sta pozitivistă a istoriografiei române mai poate fi susținută din partea unui om cu pretenții — și cu ce pretenții! — științifice. La p. 36. d. Meteș ne asigură că, Româniile din Ardeal și cei din jurul Carpaților aveau pela începutul veacului al XIII-lea o organizație bisericească cu mai mulți episcopi în frunte. Dovadă ar fi scrisoarea papei Gregoriu IX din 14 Noembrie 1234 trimisă regelui Ungariei Béla IV. Dar la 1234 rege al Ungariei nu era Béla IV ci Andreiu II. Béla era prinț de coroană, apoi scrisoarea papei vorbește de Româniile din episcopia cumană, care n'avea nimic cu cei din Ardeal și, în sfârșit, episcopii aceia — *pseudoeπισcopi* cum îi numește papa — nu puteau fi decât sau episcopi greci dela Dunăre sau episcopi vagabunzi, cari petreceau ici colo prin schituri în părțile Munteniei de mai târziu. O organizație bisericească cu episcopi în frunte au avut-o Româniile de peste Carpați numai după consolidarea celor două state, lucru pe care îl știe toată lumea și-l putea ști și d. Meteș, dacă cetia serios lucrările fostului său profesor N. Dobrescu, memoriei căruia îi dedică cartea.

La pag. 37 d. Meteș ne dă și numele unui episcop român dela 1230, Teodor care a lăsat o foarte intuitivă descriere a stării sociale și religioase a Românilor. Senzațională și epocală descoperire! O descriere a stării sociale-românești dela 1230 făcută din partea unui vlădică român! Iată cea mai mare descoperire istorică românească a veacului. Durere, că afirmația aceasta descopere numai ignoranța autorului. Teodor-ul d. Meteș e binecunoscutul călugăr dominican Teodoric, primul episcop catolic latin al Cumanilor ¹⁾. Iar dacă dsa vrea să aibă date despre Alani și Alania, din timpul acela să cetească raportul din 1237 al călugărilor predicatori din Ungaria, cari au mers să caute pe strămoșii Ungurilor. E publicat în colecția Hurmuzachi I, 155 sq. Nr. 118.

(Va urma).

¹⁾ N. Pfeifer, Die ungarische Dominikanerordensprovinz von ihrer Gründung 1221 bis zur Tatarenverwüstung 1241—1242. Zürich 1913 pag. 79 sq.

Dr. Zenovie Păclișanu.

mai mare de 20, a doua de 17 ani. Felicia era frumoasă, cu fața cam brună, cu ochi mari, negri, schinteietori; Elvira mai gingașă, față nobilă, delicată și cam slăbuță.

Virgil fû primit destul de bine. Imprejurarea, că era prezentat de protopopul, îi ajută mult. Sfinția Sa era un prietin al familiei.

— Imi ieau voie ați atrage atenția asupra acestui tinăr, — șopti păr. protopop în taină văduvei, — e un băiat bun, inteligent și cu viitor. Samănă mult cu tatăl său, care mi-a fost bun prietin.

— Dorește să se însoare?

— Nu! e aplicat în centru la consistor, are oficiu bun, acum și-a luat un concediu, ca să se mai restaureze. E încă tinăr, de abia e de 23 ani, a absolvat teologia anul trecut.

— E simpatic tiner, adause văduva.

De fapt Virgil făcea bună impresie. Era bine făcut, sănătos, frunte albă, lată, păr castaniu și ochi albaștri, senini, plini de bunăătate.

— Mai rămâneți mult pe la noi? — îl întreabă Felicia la despărțire.

— Pânăce păr. protopop își va termina afacerile.

— Ei, atunci până de seară nu plecați — adause ea rămând; — se pofșiți și după masă la noi, și așa știm, că nu aveți nimic oficies.

— Vă mulțumese foarte mult, eu m'am nimie de lucru, dar m'aș voi să vă fu incomod.

— Incomod acum? o, nu! noi suntem la 2 ore gata cu masa.

— Voi profita deci de invitare — răspuse Virgil inclinându-se.

Dupăce se despărțiră, acelaș întrebare se punea din doue părți.

— Ce zici de tinărul ăsta, Elvira? — întreabă Felicia.

— Mie nu-mi convine, are ochi albaștri...

— Și e numai un cleric, adause ironic Felicia. — Mie imi convine!

— Nu cumva te-ai și amorizat în el, că l-ai invitat să vină și după prânz? — întreabă Elvira ironic.

— Nu m'am amorizat, dar nu-i oșchis, că nu l-aș putea iubi. E foarte drăguț!

— Fie, nu e pentru mine! și Elvira teși din odaie cu un aer superb.

Văduva, care ascultase acest schimb de vorbe, dădea dreptate Feliciei. Și ei îi convenia tinărul, mai ales în aceste vremuri, când tinerii sunt așa de rari și și eari sunt, poartă pecetea grozăviilor războiului.

— Bine a făcut protopopul, — murmură ea, — că mi-a atras asupra lui luarea aminte.

— Ei, ce zici? — întreabă prota pe Virgil.

— Frumoase fete și bine crescute. În special Felicia e cu temperament. Are niște ochi, ce te ard.

— Eu nu sic să-ți grijești aripile, ca preoteasa, din potrivă, aboară cu curaj în jurul focului, care nu numai arde, dar și încalzește.

— Vorbești în pilde păr. protopope.

— Ascultă numai de mine! (Va urma).

Independența Poloniei. Consiliul de regență polon a adresat un apel de unire către toți fiii neamului lor, risipiți sub trei stăpâniri străine.

Manifestul se provoacă la punctele prezidentului Wilson, acceptate de lumea întreagă, ca bază de discuție, pentru viitoarea formațiune a Europei de mâne.

Reținem din apel:

»Relativ la Polonia duc principiile la crearea unui stat independent, care cuprinde toate teritoriile poloneze, cu ieșiri la Mare, cu independență politică și economică, precum și cu integritate teritorială, ce are a se garantă prin convenții internaționale.

»Spre a realiză acest program trebuie să se afirme poporul polonez ca un om și să-și încordeze toate energiile, ca voința sa să fie înțeleasă și recunoscută de întreaga lume.

» În acest scop hotărîm:

» 1. A dizolva conziliul de stat.

» 2. A institui îndată un guvern compus din reprezentanții celor mai largi pături ale poporului și din direcțiile politice.

» 3. A impune acestui guvern îndatorirea de a elabora împreună cu reprezentanții grupurilor politice un statut electoral pentru un parlament polonez răzimat pe baze largi democratice, având să prezenteze acest statut cel târziu în decurs de o lună conziliului de regență spre aprobare.

» 4. A convoca imediat după aceasta parlamentul și a trece în competența lui organizarea mai departe a supremei forțe de stat, în ale cărei mâni are conziliul de regență să depună în conformitate cu jurământul pus, puterea sa.

Abdicarea regelui Sârbiei. Prințul moștenitor al Sârbiei, Alexandru, declară în ziarele franceze, că tatăl-său Petru, va abdică de tron, în ziua, când trupele sârbești vor reintra în Belgrad. Coroana sârbească va trece la moștenitorul Alexandru.

Informațiuni.

Moartea Mitropolitului Mangra.

O depeșă anunță, că Părintele Mitropolit Mangra a repausat repentin în hotelul Bristol din Budapesta, unde sosise dela Oradea-mare, înainte cu o săptămână.

Repausatul mitropolit a fost în etate de 68 ani.

În tinereță, ca profesor de dreptul canonic, istoriograf, ziarist și naționalist entuziast, a fost una dintre figurile cele mai simpatizate. În 1900 a fost ales vicar la Oradea-mare, iar în 1902 a fost ales episcop la Arad, fără a fi obținut însă întărirea.

În 1910, când a reușit ca deputat *gubernamental* la Ceica-maghiară, Vasile Mangra eră un dezertor declarat dela linia de conduită a partidului nostru național, unde a lucrat ca membru activ și viceprezident, ani de-arândul.

Cu aceasta s'au confirmat toate svonorile, cari circulau până atunci numai în cercurile celor inițiați: Vasile Mangra și-a atras, la bătrânețe, odiul neamului, s'a expus la insulte, Academia Română l-a șters din șirul membrilor ei la 1914.

În 1916, cu tot odiul, a fost ales din partea Sinodului ca Mitropolit, după cunoscuta rețetă, prin care s'a efectuat »alegerea liberă« a electorilor.

În Sibiu a trăit puțin, fără să se încreadă în nimeni și fără să fi avut nici un intim.

Moartea l-a ajuns în străini, unde petrecea mai mult, ca la sediul Mitropoliei.

Dumnezeu să-l ierte!

Contra cenzurii. La inițiativa societății ziaristilor din Budapesta — serie „F. P. R.” — s'a prezentat Sâmbătă o deputațiune de ziaristi la prim-ministru dr. Wekerle, cerându-i să puie odată capăt abuzurilor cenzurii care și face de cap, impedind ca publicul să fie deplin orientat asupra situației. Delegația a cerut ca cenzura să se mărginească numai asupra lucrurilor de ordin militar, dar chestiile politice să fie tratate în mod liber. Ziaristul Szakócs, a mai cerut ca și șeful biroului presei, dr. Gonda, să fie înlăturat, căci el face pe cenzorul aspru.

Prim-ministru a răspuns, făgăduind îmbunătățiri, dar a adăugat că nu poate aproba personalitățile și atacurile îndreptate contra consilierului ministerial dr. Gonda, care și face datoria nepărtinitor, cu mâini curate, cunoscând întreg complexul problemelor de azi, așa că și dacă el Wekerle ar pleca dela guvern de sigur va ține pe dr. Gonda în poziția lui de acum.

La școlile medii române (gimnaziu și școala reală) din Brașov, cursurile s'au suspendat pe timp de 2 săptămâni și anume până la 15 Octombrie st. v. Cauza este influența spaniolă, care a început să ia proporții tot mai mari și între elevii noștri și căreia i-a căzut deja jertfa un elev (Petru Bărs din cl. VII gimn. de naștere din Săcel). Școala nedispunând de localități, unde elevii atinși de boală să poată fi izolați, iar pe de altă parte mulți din părinții îngrijați reclamând concedierea dela școală a copiilor lor — corpul profesoral s'a văzut silit să sisteze deocamdată cursurile. În caz ca s'ar ivi necesitatea, ca cursurile nici după 2 săptămâni să nu poată fi reluate, direcțiunea va aviza publicul pe calea ziarelor românești.

Fondul cultural. În urma apelului publicat în cercular, s'au trimis pentru fondul cultural arhidiecezan următoarele sume:

Oficiul parohial	Cistele	Cor.	628 20
„	Poiana-de-Arieș	„	416 20
„	Frata	„	255 10
„	Șeulia-de-câmpie	„	219 —
„	Teaca	„	167 —
„	Agârbicium	„	164 20
„	Dâmb	„	151 —
„	Șopteriu	„	130 —
„	Răvășel	„	111 60
„	Ațel	„	104 41
„	Găbud	„	100 —
„	Lunca	„	77 50
„	Cs.-Gorbó	„	76 —
„	Moardeș	„	43 —
„	Proștea-mică	„	40 —
„	Căpâlna	„	22 —
„	Ocnășoara	„	8 —
„	Ernot	„	3 —

Primească toți mariniștii contribuitori mulțăminta noastră sinceră.

Comisiunea permanentă.

Înfrînerea artiștilor. Deodată cu svonorile de pace, s'au ivit în piața din Budapesta o mulțime de artiștii, cari mai înainte nu se aflau decât cel mult cu prețuri oribile. Acum s'a aflat deodată, și cu prețuri moderate: stofă, covoare, cafen, zahăr etc. Ziarele pretind, ca poliția să pună numai decât mâna pe artiștii, cu cari acești escroci au făcut geșeft, ascunzându-i, ca să le urce prețul după plac.

Ovrii cer stat național. Ideia zionistilor iese tot mai mult la iveală, din haosul prefacerilor, prin cari trecem. În ședința

din urmă a camerei austriace, deputatul Dr. Straucher (ovreu național) a cerut stat independent în Palestina, pe seama celor 14 milioane de ovrei.

O cerere nu se poate mai justă și mai actuală!

Necrolog. † Ana Péter născ. Török, în 19 Septembrie n. 1918. împărtașită fiind cu s. Sacramente, a trecut la celea vecinice în al 21-lea an al vieții și al 3-lea al fericitei sale căsătorii.

Osemintele defunctei s'au transferat din Purcăreți la Cățcau, unde în 21 Septembrie n. 1918. la 12 ore din zi s'au astrucat.

— † Eugenia Scridon, elevă în clasa IV. civilă, a trecut din viața aceasta în patria fericitelor, după scurte, dar grozave suferințe, în primăvara vieții sale. În 10 Oct. 1918 la 4 ore d. a. împărtașită fiind cu sf. Taine ale muribunzilor.

Rămășițele pământești s'au dat ființei, din care au fost luate Sâmbătă în 12 Oct. la 2 ore d. a. în cimiterul gr-cat. din loc.

Odihneasă în pace!

MAI NOU.

Răspunsul Germaniei în America.

O depeșă din Haga anunță cu datul de 14 crt., că cercurile oficiale din America sunt îndestulite cu răspunsul dat de Germania. La Washington se crede, că germanii au primit *fără rezervă* condițiile lui Wilson și au dat un răspuns loial, în toată privința. S'a delăturat astfel și cea din urmă piedecă din calea păcii.

Proprietar, editor și Redactor responsabil:
Ioan Suciu.

Caut o econoamă

inteligentă, esptă în conducerea economiei de casă la sate. Pentru orientare amintesc, cumcă sum preot vădov cu trei nepoți de frate: de 7, 9 și 13 ani. Reflectantele să se adreseze subscriului.

Craifalăul-de-câmpie (Mezőkirályfalva) u. p. Mezőörményes. la 2 Oct. 1918.

Emil Căliman
preot.